

जलसंपदा विभागातील अधिकारी /कर्मचारी
यांच्यावरील शिस्तभंगविषयक कारवाई
बाबत सक्षम प्राधिकारी

महाराष्ट्र शासन
जलसंपदा विभाग
शासन परिपत्रक क्रमांक - शिभंका २०२२/प्र.क्र.१०/२०२२/दक्षता १
मंत्रालय, मुंबई - ४०० ०३२
दिनांक - ३० मे, २०२२.

- संदर्भ -१.** पाटबंधारे विभाग, शासन परि. क्र.निलंब २५९९/५४२/दक्षता - १, दि.२२.१२.१९९९
२. पाटबंधारे विभाग, पूरवणी परि. क्र.निलंब२५९९/५४२/दक्षता १, दि.१८/०२/२०००
३. जलसंपदा विभाग, शासन परि.क्र.निलंब-२०१४/(३०७/२०१४)/दक्षता-१, दि.०४.१२.२०१४
४. सामान्य प्रशासन विभाग, शा.नि.क्र.निप्रआ-११११/प्र.क्र.८६/११ अ, १४.१०.२०११.
५. सामान्य प्रशासन विभाग, शा.नि.क्र.अभियो-१३१२/प्र.क्र.३०/पुर्नबांधित-१/११-अ, दि.१२.०२.२०१३.
६. सामान्य प्रशासन विभाग, शा.नि.क्र.अभियो-१३१४/प्र.क्र.८६/११-अ, दि.३१.०१.२०१५.
७. सामान्य प्रशासन विभाग, शा. नि. क्र.निप्रआ-१११८/प्र.क्र.११/११ अ, दि.०९.०७.२०१९.
८. सामान्य प्रशासन विभाग, शा. परि.क्र.अभियो-१६२१/प्र.क्र.५४/११ अ, दि.२७.०१.२०२२.
९. जलसंपदा विभाग, शासन परि. क्र.निप्रआ - २०१५ / प्र.क्र.५५/२०१५/दक्षता १, दि.१२.०२.२०१५.

परिपत्रक

जलसंपदा विभागांतर्गतील क्षेत्रीय शिस्तभंगविषयक प्राधिका-याकडून अधिकारांचा पूर्ण कार्यक्षमतेने वापर न करता ब-याच वेळा त्यांच्या अधिकारक्षेत्रातील शिस्तभंगविषयक प्रकरणे तसेच निलंबनाचे प्रस्ताव शासनास मार्गदर्शनार्थ /आदेशार्थ सादर करण्यात येतात. क्षेत्रीय स्तरावर नियम किंवा कायदे यांची संपूर्ण माहिती नसणे किंवा त्याबाबत जाणीवपूर्वक दुर्लक्ष करणे, अद्ययावत नियमांची माहिती करून घेण्याची तसदी न घेणे किंवा काही प्रकरणात आपल्या अधिकाराचा पूर्ण क्षमतेने वापर न करणे इ. बाबीमुळे अनेक प्रकरणे शासनाकडे पाठविली जातात. त्यामुळे प्रकरणे निकाली काढण्यास विलंब होतो असे शासनाच्या निदर्शनास आले आहे. जलसंपदा विभागांतर्गतील शिस्तभंगविषयक सक्षम प्राधिका-यांबाबत उपरोक्त संदर्भाधीन शासन परिपत्रकान्वये वेळोवेळी सूचना निर्गमित करण्यात आल्या आहेत. तथापि क्षेत्रीय कार्यालयाकडून आवश्यकता नसताना शिस्तभंगविषयक प्रस्ताव शासनास सादर केले जातात. सदर बाबींचा विचार करता पाटबंधारे/जलसंपदा विभागाची उक्त संदर्भाधीन क्र.१ ते ३ येथील शासन परिपत्रके अधिक्रमित करण्यात येवून जलसंपदा विभागांतर्गतील शिस्तभंगविषयक सक्षम प्राधिकारी यांच्या संदर्भात पुढील प्रमाणे एकत्रित सूचना निर्गमित करण्यात येत आहेत.

२. शिस्तभंगविषयक कार्यवाही करण्यास सक्षम प्राधिकारी -(म.ना.से (शिस्त व अपील) नियम १९७९, नियम ६)

- १) गट - क आणि गट - ड - म.ना.से (शिस्त व अपील) नियम १९७९, नियम ६ (२) नुसार नियुक्ती प्राधिकारी ज्यांची नियुक्ती करण्याचा त्यांना अधिकार आहे व जे त्यांच्या नियंत्रणाखाली आहेत अशा गट - क आणि गट - ड सवंगातील कर्मचा-यांवर शिस्तभंगविषयक कार्यवाही करण्यास सक्षम शिस्तभंगविषयक प्राधिकारी आहेत.

तसेच म.ना.से. (शिस्त व अपील) नियम १९७९, नियम ६ (२) च्या परंतुकानुसार कार्यालय प्रमुख, त्याच्या प्रशासकीय नियंत्रणाखालील गट . क आणि गट - ड च्या शासकीय कर्मचा-यांविरुद्ध विभागीय चौकशीच्या अनुषंगाने शिस्तभंगविषयक कार्यवाही सुरु करून त्यांना किरकोळ शिक्षा देण्यास सक्षम शिस्तभंगविषयक प्राधिकारी आहेत. परंतु शिस्तभंगविषयक कार्यवाहीअंती त्यांना

जबर शिक्षा अथवा वसुलीची शिक्षा द्यावयाची असल्यास नियुक्ती प्राधिकारी यांना प्रस्ताव सादर करावा.

- २) **गट-ब** - म.ना.से. (शिस्त व अपील) नियम १९७९, नियम ६ (२) च्या परंतुकानुसार विभागप्रमुख / प्रादेशिक विभाग प्रमुख त्यांच्या संबंधित प्रशासकीय नियंत्रणाखालील गट - ब संवर्गातील अधिका-यांच्या बाबत विभागीय चौकशीच्या अनुषंगाने शिस्तभंगविषयक कार्यवाही सुरु करण्यास व त्यांना किरकोळ शिक्षा देण्यास सक्षम शिस्तभंगविषयक प्राधिकारी आहे. परंतु शिस्तभंगविषयक कार्यवाहीअंती त्यांना जबर शिक्षा अथवा वसुलीची शिक्षा द्यावयाची असल्यास शिस्तभंगविषयक प्राधिकारी म्हणून शासन सक्षम प्राधिकारी आहे. सबब असे प्रस्ताव शासनास सादर करावेत.
- ३) **गट-अ** - गट - अ च्या अधिकाऱ्यांच्याविरुद्ध विभागीय चौकशीच्या अनुषंगाने शिस्तभंगविषयक कार्यवाही सुरु करण्यास शासन शिस्तभंगविषयक प्राधिकारी आहे. तथापि म.ना.से. (शिस्त व अपील) नियम १९७९, नियम ६ (२) च्या परंतुकानुसार विभाग प्रमुख त्यांच्या संबंधित प्रशासकीय नियंत्रणाखालील राज्यसेवा गट - अ च्या, जे रुपये १०,६५० - १५,८५० या असुधारित वेतनश्रेणीमध्ये वेतन घेत होते त्यांना वगळून, ज्या शासकीय अधिकाऱ्यांचे ग्रेड वेतन रुपये ६,६०० किंवा त्यापेक्षा कमी आहे. अशाच शासकीय अधिकाऱ्यांच्या संबंधात किरकोळ शिक्षा करण्याच्या अधिकारांचा वापर करतील. परंतु शिस्तभंगविषयक कारवाईअंती त्यांना जबर शिक्षा अथवा वसुलीची शिक्षा द्यावयाची असल्यास शिस्तभंगविषयक प्राधिकारी म्हणून शासन सक्षम प्राधिकारी आहे. सबब असे प्रस्ताव शासनास सादर करावेत.
- ४) **एकत्रित चौकशी** - म.ना.से. (शिस्त व अपील) नियम १९७९, नियम १२ (१) नुसार ज्या प्रकरणात दोन किंवा अधिक शासकीय कर्मचारी संबंधित असतील अशा कोणत्याही बाबतीत मा.राज्यपाल किंवा अशा सर्व शासकीय कर्मचाऱ्यांना सेवेतून बडतर्फ करण्यास सक्षम असलेला दुसरा कोणताही प्राधिकारी एकत्रित कार्यवाही करून त्या सर्व कर्मचाऱ्यांविरुद्ध शिस्तभंगविषयक कार्यवाही सुरु करू शकेल.

यास्तव ज्या प्रकरणात गट-अ किंवा गट - ब चे अधिकारी अन्य गट - क व गट - ड च्या कर्मचाऱ्यांबरोबर एकत्रितरित्या जबाबदार आढळतील, त्या प्रकरणी एकत्रित कारवाईचे आदेश काढण्यास फक्त शासन सक्षम प्राधिकारी असल्याने अशी प्रकरणे शासनास संदर्भ करावीत.

३. निलंबनासंदर्भात कार्यवाही -

म.ना.से. (शिस्त व अपील) नियम १९७९, नियम ४(१) नुसार नियुक्ती प्राधिकारी किंवा नियुक्ती प्राधिकारी ज्या प्राधिकाऱ्याच्या नियंत्रणाखाली आहे असा कोणताही प्राधिकारी किंवा शिस्तभंगविषयक प्राधिकारी शासकीय अधिकारी / कर्मचारी यांना निलंबित ठेवू शकेल. त्यानुसार विभागातील गट- अ, ब, क व ड संवर्गातील अधिकारी/कर्मचारी यांच्या निलंबनासंदर्भात पुढीलप्रमाणे कार्यवाही करावी. -

१) **गट - अ** - विभाग प्रमुख यांनी त्यांच्या संबंधित प्रशासकीय नियंत्रणाखालील राज्यसेवा गट - अ च्या, जे रुपये १०,६५० - १५,८५० या असुधारित वेतनश्रेणीमध्ये वेतन घेत होते त्यांना वगळून, ज्या शासकीय अधिकाऱ्यांचे ग्रेड वेतन रुपये ६,६०० किंवा त्यापेक्षा कमी आहे अशा गट - अ संवर्गातील अधिकारी यांचे निलंबन करण्यासंदर्भात शिस्तभंगविषयक प्राधिकारी म्हणून महाराष्ट्र नागरी सेवा (शिस्त व अपील) नियम १९७९, नियम -४ व विभागीय चौकशी नियमपुस्तिका १९९१ (चौथी आवृत्ती) मधील प्रकरण २ नुसार कार्यपद्धतीविषयक सूचनांचा अवलंब करून कार्यवाही करावी.

२) गट - ब - विभाग प्रमुख यांनी त्याच्या संबंधित प्रशासकिय नियंत्रणाखालील गट - ब या संवर्गातील कर्मचारी यांचे निलंबन करण्यासंदर्भात शिस्तभंगविषयक प्राधिकारी म्हणून महाराष्ट्र नागरी सेवा (शिस्त व अपील) नियम १९७९, नियम -४ व विभागीय चौकशी नियमपुस्तिका १९९१ (चौथी आवृत्ती) मधील प्रकरण २ नुसार कार्यपद्धतीविषयक सूचनांचा अवलंब करून कार्यवाही करावी.

३) गट -क व गट - ड - नियुक्ती प्राधिकारी किंवा नियुक्ती प्राधिकारी ज्या प्राधिकाऱ्याच्या नियंत्रणाखाली आहे असा प्राधिकारी यांनी गट - क व गट - ड या संवर्गातील कर्मचाऱ्यांचे निलंबन करण्यासंदर्भात महाराष्ट्र नागरी सेवा (शिस्त व अपील) नियम १९७९, नियम -४ व विभागीय चौकशी नियमपुस्तिका १९९१ (चौथी आवृत्ती) मधील प्रकरण २ नुसार कार्यपद्धतीविषयक सूचनांचा अवलंब करून कार्यवाही करावी.

४. निलंबन आढावा - सामान्य प्रशासन विभागाच्या संदर्भाधीन क्र.०४, ०६, ०७ येथील अनुक्रमे दि. १४/१०/२०११, दि ३१/०१/२०१५ आणि दि.०९ जुलै २०१९ च्या शासन निर्णयान्वये निलंबित शासकीय सेवकांच्या प्रकरणांचा आढावा घेण्यासंदर्भात सूचना निर्गमित करण्यात आल्या आहेत.सदर सूचनांचे काटेकोरपणे पालन करण्यात येवून गट - अ, ब, क व ड संवर्गातील अधिकारी / कर्मचारी यांच्या निलंबन आढाव्यासंदर्भात पुढीलप्रमाणे कार्यवाही करावी.-

१) गट - अ आणि गट-ब - या संवर्गातील निलंबित अधिकाऱ्यांच्या प्रकरणांचा आढावा घेण्यासाठी अशी प्रकरणे, उक्त शासन निर्णयानुसार जलसंपदा विभागाच्या संदर्भाधीन क्र.०९ येथील दि.१२.०२.२०१५ च्या शासन निर्णयान्वये गठीत करण्यात आलेल्या प्रधान सचिव यांचे अध्यक्षतेखालील निलंबन आढावा समिती समोर सादर करण्यासाठी जलसंपदा विभागाकडे पाठविण्यात यावीत.

२) गट-क व गट-ड - सामान्य प्रशासन विभागाच्या संदर्भाधीन क्र.०६ येथील दि ३१/०१/२०१५ च्या शासन निर्णयानुसार गट-क व गट-ड च्या कर्मचाऱ्यांच्याबाबतीत अशी प्रकरणे संबंधित विभागीय आयुक्तांच्या अध्यक्षतेखालील निलंबन आढावा समितीसमोर सादर करण्यात यावीत.

५. अभियोगासंदर्भात कार्यवाही -

भ्रष्टाचार प्रतिबंध अधिनियम १९८८ अंतर्गत अभियोग दाखल करण्यास मंजूरी देण्याच्या अनुषंगाने सामान्य प्रशासन विभागाच्या संदर्भाधीन क्र.०५ येथील दि.१२/०२/२०१३ च्या शासन निर्णयान्वये तसेच विहित केलेल्या कार्यपद्धतीचे तसेच संदर्भाधीन क्र.०८ येथील दि.२७.०१.२०२२ च्या शासन परिपत्रकान्वये देण्यात आलेल्या सूचनांचे काटेकोरपणे पालन करण्यात यावे. विशेषतः शासकीय सेवेतील अधिकारी/ कर्मचारी यांचेविरुद्ध अभियोग दाखल करण्यास सक्षम प्राधिकारी या अनुषंगाने संदर्भाधीन क्र.५ येथील दि.१२/०२/२०१३ च्या शासन निर्णयातील परिच्छेद (१) (ब) (ii) व (iii) अनुषंगिक निदेश विचारात घ्यावेत व तदनुसार कार्यवाही करण्यात यावी.

६. जलसंपदा विभागांतर्गतील क्षेत्रीय स्तरावरील शिस्तभंगविषयक प्राधिकारी यांनी शिस्तभंगविषयक कार्यवाहीसंदर्भात त्यांना दिलेल्या अधिकारांचा पूर्ण कार्यक्षमतेने वापर करावा. शिस्तभंगविषयक प्राधिकारी म्हणून निलंबन, विभागीय चौकशी, अभियोग दाखल करण्यास मंजूरी देणे. निलंबित शासकीय सेवकांच्या प्रकरणांचा आढावा, पुनःस्थापना, शिक्षादेश, निलंबन कालावधी नियमित करणे इ. बाबत निर्गमित केलेले आदेश/ निर्णय वेळोवेळी शासनास विनाविलंब अवगत करणे बंधनकारक राहिल. क्षेत्रीय स्तरावरील सक्षम अधिकाऱ्याच्या अधिकारक्षेत्रातील प्रकरणे यापुढे शासनस्तरावर पाठविल्यास त्याची गंभीर दखल घेण्यात

येईल. तसेच अधिकार नसताना संबंधितांना गंभीर शिक्षा देण्याची कार्यवाही केल्यास अशा प्रकरणी तसेच, क्षेत्रीय अधिकारी त्यांना दिलेल्या शासकीय अधिकाराचा वापर करण्यास अकार्यक्षम ठरल्यास किंवा एखाद्या प्रकरणी ठोस निर्णय घेण्यास टाळाटाळ करीत असल्यास किंवा आपली जबाबदारी पार पाडण्यास असमर्थ आढळून आल्यास संबंधित अधिकाऱ्याविरुद्ध शिस्तभंगाची कार्यवाही करण्यात येईल.

७. शिस्तभंगविषयक प्राधिकारी म्हणून अधिकारांचा वापर करताना महाराष्ट्र नागरी सेवा (शिस्त व अपील) नियम १९७९, महाराष्ट्र नागरी सेवा (वर्तणूक) नियम १९७९. विभागीय चौकशी नियमपुस्तिका १९९१ व महाराष्ट्र नागरी सेवा (निवृत्तीवेतन) नियम १९८२ मधील तरतुदींचा यथायोग्य अवलंब करण्याची दक्षता घ्यावी. तसेच यासंदर्भात सामान्य प्रशासन विभागामार्फत वेळोवेळी निर्गमित केलेल्या शासन निर्णय/परिपत्रक यातील सुचनांचे अनुपालन करण्यात यावे.

सदर शासन परिपत्रक महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आले असून त्याचा संकेतांक २०२२०५३०११५८०९५६२७ असा आहे. हे परिपत्रक डिजिटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करून काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशावरून व नावाने.

(अनिल देवकाते)

उप सचिव (आस्था), महाराष्ट्र शासन.

प्रत-

१. मा. मुख्यमंत्री महोदय यांचे प्रधान सचिव,
२. मा.प्रधान सचिव(जलसंपदा)/सचिव(लाक्षेवि)/सचिव (प्रकल्प समन्वय) यांचे स्वीय सहाय्यक.
३. सर्व महासंचालक/कार्यकारी संचालक/ मुख्य अभियंता/अधीक्षक अभियंता, जलसंपदा विभाग.
४. सह सचिव(सेवा)/ सह सचिव(प्रशा)/उप सचिव(आस्था), जलसंपदा विभाग, मंत्रालय, मुंबई
५. सर्व अवर सचिव, जलसंपदा विभाग, मंत्रालय, मुंबई.
६. सामान्य प्रशासन विभाग, मंत्रालय, मुंबई.
७. सर्व आस्थापना कार्यासने/दक्षता-२/दक्षता-३, जलसंपदा विभाग, मंत्रालय, मुंबई.
८. कार्यासन दक्षता-१ संग्रहार्थ.